

Rijmpjes en gedichten

Aanvulling Competent in leesbevordering
Docentengids voor opleidingen Pedagogisch
Werk en Onderwijsassistent

Auteur:
Thea Nabring

**Bouwstenen voor
leesbevordering**

Lesopzet leesbevorderingsactiviteiten Docentengids

Titel	<i>Rijmpjes en gedichten</i>
Thema	<i>Het belang van rijmpjes en gedichten in de jeugdliteratuur</i>
Doel van de les	<ol style="list-style-type: none">1. <i>De student kan uitleggen wat het belang is van rijmen en dichten in de kinderliteratuur</i>2. <i>De student heeft kennis genomen van verschillende rijmpjes en versjes</i>3. <i>De student kan een activiteit op de BPV uitvoeren met rijmpjes en versjes</i>4. <i>De student kan de geleerde theorie toepassen in een opdracht</i>
Doelgroep	<i>Studenten OA</i>
Beroeps-competenties	<ul style="list-style-type: none">• <i>1.2 Bereidt de uitvoering van programmaonderdelen voor</i>• <i>1.3 Assisteert bij de uitvoering van programmaonderdelen</i>• <i>1.4 Begeleidt leerlingen bij de uitvoering van programmaonderdelen</i>• <i>Materialen en middelen inzetten</i>• <i>Begeleiden</i>• <i>Aandacht en begrip tonen</i>• <i>Ethisch en integer handelen</i>• <i>Analyseren</i>• <i>Vakdeskundigheid toepassen</i>
Materialen	<ul style="list-style-type: none">• <i>Het boek 'Liselotje op het potje'</i>• <i>Kinderboeken op rijm</i>• <i>Verskillende soorten rijmpjes: bakerrijmpjes, aftelrijmpjes enzovoort</i>• <i>Een bord of flap-over waarop geschreven kan worden</i>• <i>Bord met internetverbinding waarop youtube filmpjes getoond kunnen worden</i>
Organisatie	<ul style="list-style-type: none">• <i>Verzamel diverse kinderboeken op rijm</i>• <i>Verzamel verschillende soorten rijmpjes (bakerrijmpjes, aftelversjes enzovoort)</i>

- *Klaslokaal met stoelen en tafels in kring opstelling*
- *Digibord of beamer*
- *Bord of flap-over*
- *Lesuur van 50 minuten*

Werkvormen

- *Klassikaal voorlezen*
- *Klassikaal groepsgesprek*
- *Individueel uitvoeren van een opdracht*

Lesinhoud

Introductie (10 minuten)

Lees het verhaal Liselotje op het potje. Dit verhaal is geschreven op rijm. Vraag de studenten of zij denken dat een verhaal in rijm aantrekkelijk is voor kinderen. Waarom wel of niet? Kennen zij nog meer verhaaltjes op rijm? En kennen ze ook 'losse' rijmpjes?

Liselotje kan een heleboel dingen. Dansen, mooie liedjes zingen, frietjes eten... Maar één ding kan ze niet: plassen en poepen op een potje! En omdat de koning het óók niet kan, gaan ze het samen proberen. Of het lukt...? Busser, M. (2002)

Kern (30 min)

Vertel de studenten allereerst iets over rijmschema's (zie achtergrondinformatie). Laat vervolgens voorbeelden zien van materialen die je hebt verzameld. Laat de studenten een boekje of rijmpje uitkiezen. Welk rijmschema herkennen zij?

Afsluiting huiswerkopdracht (10 min)

Een andere vorm van rijmpjes zijn de wiegeliedjes en bakerrijmpjes ze zijn vaak al oud. Ga eens na of je nog kinderliedjes uit je eigen jeugd kent en vraag je ouders of grootouders naar kinderliedjes van vroeger. Misschien weten zij ook nog welke spelletjes of gebaren ze erbij deden. Je kunt de liedjes ook vinden in Alle liedjes met een hoepeltje erom van Joke Linders en Toin Duijx (muziek op cd) of in het geïllustreerde Het grote grappige RareRijmpjes Boek van Lucy Cousins en Hans Kuyper. Schrijf de teksten van een of twee liedjes op en noteer ook de spelletjes of gebaren die erbij horen.

Achtergrond- informatie

Achtergrondinformatie rijm:

Verschillende rijmschema's:

- *a a a a = slagrijm*
- *a a b b c c = gepaard rijm*
- *a b a b = gekruist rijm*
- *a b b a = omarmend rijm*
- *a b c a b c = verspringend rijm*

Sommige dichtvormen hebben een vast rijmschema:

- *a a b b a = limerick*
- *a b b a - a b b a - c d c - d c d = sonnet (bestaat uit 14 regels, meestal verdeeld in twee coupletten van 4 regels (kwatrijnen samen een octaaf) en twee coupletten van drie regels (terzinen samen een sextet) de laatste twee strofen variëren)*
- *a a b - a a b - a a b - a a b - b = clausule*

De limerick: In de eerste regel wordt (meestal) een persoon of dier geïntroduceerd met een plaatsnaam. De regels 1, 2 en 5 rijmen met elkaar en er is een ander rijm tussen de kortere regels 3 en 4 (rijmschema: a a b b a). De limerick heeft vaak een wat dubbelzinnige inhoud, of kan zelfs zeer grof zijn. De laatste regel is een soort uitsmijter.

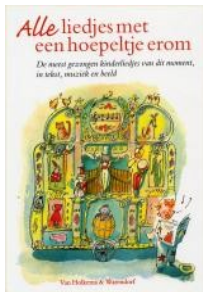
Een voorbeeld van een limerick van de Nederlandse auteur Paul des Pays-Bas:

*Er was eens een naaister uit Knokke,
die naaide per dag twintig rokken.
Dat ging niet meer goed,
dus werd ze met spoed
verplaatst naar de afdeling sokken.*

Boekentips:

Rijmpjes en versjes uit de oude doos - samengesteld door S. Abramsz. Ills Bert Bouman. Uitgeverij Querido 50e dr. 2005.

Alle liedjes met een hoepeltje erom - samenstelling Joke Linders - muziek Kees Teeuwis. Van Holkema & Warendorf 2008.

Filmpjes:

<http://www.youtube.com/watch?v=2JnQFdIMAnQ>

(kinderen dragen gedichten voor)

<http://www.youtube.com/watch?v=o71xgN4byD0>

(Annie M.G. Schmidt - De spin Sebastiaan)

<http://www.youtube.com/watch?feature=endscreen&v=StUsEfFUcD8&NR=1>

(Gedichten voor kinderen: Luchtblauw - Mijn neef)

**Mogelijke
vervolglessen**

- Laat studenten een les maken over rijmpjes, gedichten en versjes en laat ze deze uitvoeren op de BPV.
- Laat studenten zelf een rijmpje, limerick of versje over een bepaald onderwerp schrijven voor de doelgroep 4-6 jaar.